

vahvasti verkkojulkaisujen yleisty-
mistä ja *Idäntutkimus*-lehden
osalta kehitys nähtiin ensisijaises-
ti ongelmallisena: ilmainen verk-
kojulkaisu heikentäisi tilaajien
motivaatiota tilata paperilehteä,
mikä uhkaisi eri tavoin koko
julkaisuprosessia.

Yleisistuntojen ja pyöreän
pöydän keskustelun ohella kon-
ferenssin molempina päivinä
järjestettiin työryhmiä, joissa
omasta tutkimusaiheestaan esi-
telmői miltei 50 Venäjän ja Itä-
Euroopan tutkijaa Suomesta ja
ulkomailta. Kokonaisuudessaan
konferenssi oli varsin onnistunut
ja temaattisesti eheä, mistä kiitos
kuuluu Venäjän ja Itä-Euroopan

seuralle. Yleisistunnot olivat
hyvin suosittuja ja keskustelu
niissä oli vilkasta. Konferenssin
jälkeen näyttääkin siltä, Venäjän
ja Itä-Euroopan tutkimus kiinnos-
taa edelleen. Nopeasti muuttuvat
Venäjä ja Itä-Eurooppa tarjoavat
nykypäivän tutkimukselle jatku-
vasti uusia ärsykeitä. Loittoneva
kommunismien ja kylmän sodan
aikakausi ei silti menetä merki-
tystään, vaan uudet näkökulmat ja
uudet tutkijasukupolvet takaavat
sen, että myös kuva historiasta on
vielä kaukana valmiista.

Markus Kainu
Saara Ratilainen

Politiikkaa, poikkitiedettä ja inkivääripikkuleipiä

**The British Association for Sla-
vonic and East European Stud-
ies (BASEES) Conference, Fitz-
william College, Cambridge,
27.–29.3.2010.**

Cambridgen jokakeväinen BA-
SEES-konferenssi tarjosi katta-
van joskin kirjavan katsauksen
uuteen, pääasiassa brittiläiseen
Venäjä-tutkimukseen. BASEESin
pääosassa oli aiempien vuosien
tapaan politiikka ja media, mutta
myös kielen-, kulttuurin- ja kirjal-
lisuudentutkimus oli hyvin esillä.
Konferenssiin oli ilmoittautunut
noin 230 osanottajaa, joista suo-
malaisia kymmenen.

Edellisestä vuodesta poiketen
ohjelmassa oli jonkin verran
myös poikkitieteellisiä paneele-
ja. Vaikka sää Cambridgessa oli
kolea, olivat narsissit jo kukassa,
ja viimevuotisilta publiin pakene-
maan pakottavilta raekuuroiltakin
vältyttiin. Ruokailu oli järjestetty
perinteiseen tapaan Fitzwilliam
Collegen saliin, ja sessioiden
välillä keskusteltiin tieteestä
hillitysti inkivääripikkuleipien ja
teekupposen äärellä.

Venäjän politiikkaa koskevissa
paneelissa huomionarvoinen oli
Derek Hutchesonin (University
College Dublin) havainto siitä,
että Venäjän puolueet ovat ain-
akin vaaliohjelmilla mitattuina
lähtenyt toisiaan. Kun oppo-
sitiopuolueet ovat joutuneet mar-
ginaaliin, valtataistelut siirtyvät
valtapuolueen sisälle. Venäläisten
poliittinen tietoisuus ei ole ko-
vinkaan korkea, sillä puolueiden
jäsenistä (2 % väestöstä) tai jon-
kin puolueen kannattajista (20 %
väestöstä) suuri osa ei tuntenut
puoluettaan itselleen läheiseksi.

Politiikkaan liittyvien julkis-
ten skandaalien vertailu Bulga-
riassa ja Venäjällä puolestaan
osoitti kiinnostavia eroja maiden
poliittisten kulttuurien välillä.
Cambridgessa väitellyt bulga-
rialainen Gergana Dimova (St
Catharine's College, University
of Cambridge) totesi, että siinä
missä Bulgariassa julkisuuteen
pääsevän skandaalin tuloksena
ovat yleensä politiikkaan liittyvät
sanktiot, so. politiikan muutos,
Venäjällä seurauksena ovat hen-
kilöön liittyvät sanktiot, so. skan-
daalien kohteeksi joutuneiden

henkilöiden vaihtaminen ilman
muutosta politiikan linjassa.

Dmitry Strovsky (Ural State
University) analysoi yhteiskun-
nallisen konfliktien esittämistä
Venäjän mediassa. Hän käytti
tapausesimerkinä omaa oikeus-
taisteluaan jekaterinburgilaisen
koulun lakkauttamispäätöstä
vastaan, jota hän protestoi 18
vuorokauden nälkälakolla syksyl-
lä 2009. Paikallinen media joko
vaikeni tapauksesta tai puolusti
vallanpitäjien linjaa. Sen sijaan
osa valtakunnallisista lehdistä,
muiden muassa *Komsomolskaja
pravda* ja *Argumenty i fakty*, puo-
lustivat protestoijan näkökulmaa.

Kirjallisuuspuolella monikin
klassikkokirjailija oli saanut
oman paneelinsa, mutta mukaan
mahtui mukavasti myös nykykir-
jallisuutta. Joissakin sessioissa
heräsi viimevuotiseen tapaan
kysymys brittiläisen kirjallisu-
udentutkimuksen tilasta; esimer-
kiksi konferenssin aloittaneessa
Dostojevskin, Turgenevin ja
Tolstoin tuotantojen naiskysy-
mystä käsittelevässä paneelissa
sivuutettiin niin vanha kuin uu-
dempikin feministinen kirjalli-
suusteoria täysin. Mukana oli
kuitenkin myös todellisia helmiä.
Tšehov-paneelissa puhuneiden
Andrei Scherbenokin (University
of Sheffield) jälkistrukturalistinen
analyysi ”Student”-novellin mer-
kitysrakenteesta ja Sarah Youngin
(University College London) kat-
saus *Sahalin*-matkaraportin kolo-
niaaliseen diskurssiin kuuluivat
konferenssin kirjallisuussitelmi-
en tieteellisesti ansiokkaimpiin.

Brittiläisten osanottajien kes-
kuudessa tuntui olevan käynnissä
jonkinasteinen sukupolvenvai-
hdos. Britanniassa asuvia, mutta
usein alun perin Venäjältä ja muu-
alta Itä-Euroopasta peräisin olevia
nuoria tutkijoita oli runsaasti,
kun taas osa usein BASEESissa
nähdyistä vanhan polven tutki-
joista ei tällä kertaa ollut mukana.
Ilahduttava esimerkki nousevasta
tutkijapolvesta saatiin venäläis-

syntyisten lontoolaiskirjallisuudentutkijoiden järjestämässä historian ja kerronnan suhdetta käsittelevässä paneelissa. Olga Voronina, Jekaterina Shulga ja Elena Kravchenko (kaikki University College London) tarjosivat raikkaita näkökulmia historian uudelleenkirjoittamiseen ja kerronnan etiikkaan Bulgakovin, Grossmanin ja Sokolovin tuotannoissa. Grossmaniin konferenssin osallistujat pääsivät käsiksi myös toisaalla, kun Robert Chandler (Queen Mary, University of London) luki uunituoretta käännöstään romaanista *Vsjo tetšot*. Neljäs UCL:n nuoren kaartin edustaja, James Rann, piti erinomaisen esitelmän futuristisen ja terroristisen retoriikan yhtäläisyyksistä. Rannin aihe osoittautui myös varsin ikävällä tavalla ajankohtaiseksi, sillä tavutinen Moskovan itsemurhaiskuista levisi konferenssilaisten tietoisuuteen juuri esitelmän aikaan.

Legendaarisen Tšehov-tutkijan Donald Rayfieldin (Queen Mary, University of London) plenaariesitelmä ”Inventing Russia: English-(language) writers and their imagined Russias” kirvoitti yleisöltä hersyvät naurut. Rayfieldin hilpeältä kriitikiltä ei säästynyt sen enempää eteläafrikkalainen nobelisti J. M. Coetzee kuin Russian Today –tv-kanavaan, jonka luomaa kuvaa Venäjästä kehittyneenä teknologisena maana tutkija höykytti armostomasti. Coetzeen Dostojevskikirjan *The Master of Petersburg* Rayfield totesi puolestaan poikkeavan todellisuudesta siinä määrin, että nobelistin teos ymmärrettiin tulkita kaunokirjalliseksi tekstiksi – ”even in Russia”.

Poikkiteieteellisistä paneeleista on syytä nostaa erityisesti esille kansan ja imperiumin suhdetta käsittelevistä esitelmistä koottu sessio, jossa lähdettiin liikkeelle Karamzinin teksteissä esiin nousvista kansallisen ja imperialistisen subjektiviteetin käsitteistä

sekä ranskan kielen asemasta 1800-luvun alkupuolella eläneiden naisten päiväkirjoissa – ja päädyttiin venäläisten rajavartijoiden kirjoittamiin Internet-runoihin. Mari Ristolaisen (Itä-Suomen yliopisto) oivallinen esitelmä ”rajan” käsittämisen tavoista rajavartijoiden harrastajakirjoittamisessa herätti kuulijat pohtimaan foucaultlaisen kulttuurianalyysin mahdollisuuksia virtuaalisessa kaunokirjallisessa diskurssissa.

Venäjän kulttuuriperintöä käsitelleessä monitieteisessä paneelissa puhuneiden Elena Kashinan (University of York) ja Annika Bøstein Myhrin (University of Oslo) esitelmät lukeutuivat konferenssin hedelmällisimpiin. Elena Kashina esitteli tutkimustaan venäläisen keskiaikaisen kulttuurin, erityisesti kuvataiteen, renessansista 1800–1900-luvun vaihteessa niin eläväisellä tavalla, ettei kukaan kuulijoista voinut jäädä aiheelle kylmäksi. Myhr puolestaan pohti kielen ja identiteetin suhteita Neuvostoliiton jälkeisessä kirjallisuudessa analysoimalla kulttuurisen muistin merkitystä kolmen venäläisen (tai venäläissyntyisen) nykykirjailijan teoksissa. Myhr esitti myös kiinnostavia näkökulmia siihen, miksi Suomessakin supersuosittu Andrei Makine ei voi olla suosittu Venäjällä: jotta kirja myisi lännessä, sen on kuvattava Venäjää kriittisessä valossa.

Kielitiedettä käsittelevistä sessioista mainittakoon erityisesti norjalaisen Bergenin yliopiston johtama venäjän kielen tulevaisuutta tarkasteleva tutkimusprojekti, jossa oli havaittu englantinkielisen ortografian säätelevän venäjän kirjoittamista latinalaisin kirjaimin puhujan kotimaasta tai äidinkielestä riippumatta. Tietokoneiden ja Internetin myötä venäläiset joutuvat huomattavasti aikaisempaa useammin kohtaamaan latinalaisia aakkosia ja myös kirjoittamaan venäjän

kieltä niillä. Useissa kielisesioissa käsiteltiin perinteisten lingvististen kysymysten ohessa myös opettamismetodeja, kielipoliittikkaa sekä kielen ja identiteetin suhdetta.

Suomalaisia osanottajia BASEESissa oli huomattavasti viime vuosia vähemmän; näistä valtaosa oli mediatutkijoita. Viime vuoden huimasta lähes 10 %:n suomalaisedustuksesta jäätin siis kauas. Ilmeisesti uudet tutkijakoululaiset eivät vielä olleet ehtineet mukaan, tai sitten kyse on projektirahoituksen vähenemisestä.

Juomat vuosipäivällistä edeltävässä cocktail-tilaisuudessa tarjosi tällä kertaa venäläinen Rosspen-kustantamo. Jo useana aikaisempana vuonna tarjoilusta on huolehtinut Routledge. Mahtaakohan vaihdos kuvastaa laajemminkin venäläisten toimijoiden aseman vahvistumista Venäjän tutkimuksen kentällä, vai oliko syynä edelleen jatkuva kustantajien vetäytyminen tapahtumasta: omia kirjojaan esitteli ainoastaan Routledge, joskin esitteitä oli jaossa muiltakin.

BASEESin uudeksi puheenjohtajaksi valittiin media- ja kulttuurintutkija, professori Stephen Hutchings Manchesterin yliopistosta. Hänen ensimmäisiä tehtäviään uudessa pestissä on Westminsterin yliopiston venäjän opetuksen ja tutkimuksen puolustaminen, jota uhkaa lakkautus.

**Tintti Klapuri
Jukka Pietiläinen**